

Overzicht van beschikbare c.q. nog op te stellen praktijkcodes per 15 september 2026

Code	Titel	Status ¹	Jaar van uitgave	Jaar van de reguliere revisie of nieuwe vaststelling	Betrokken themagroep(en) uit het onderzoeksprogramma Waterwijs	Opmerking(en)
PCD 1 (serie van 8 delen)	Hygiënecode Drinkwater	-				Het gaat om (i) vijf delen die het karakter van een ‘naslagwerk’ hebben en (ii) drie daarop gebaseerde werkboekjes (voor procesoperators en/of monteurs).
PCD 1-1	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 1: Algemeen</i>	verbindend: de praktijkcode wordt expliciet genoemd in Artikel 21 van het Drinkwaterbesluit	2024	2028	Biologische Veiligheid + Bronnen + Chemische Veiligheid + Distributie + Watersysteem en Natuur + Zuivering	
PCD 1-2	Hygiënecode Drinkwater; <i>Winning (grondwater, oevergrondwater en water na kunstmatige infiltratie)</i>	voorschrijvend	2016	2026	Biologische Veiligheid + Bronnen + Watersysteem en Natuur	De praktijkcode is op basis van de subtitel dus niet van toepassing voor de winning van oppervlaktewater. In 2025 – 2026 wordt een project uitgevoerd waarbij de verschillende praktijkcodes op het gebied van de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water onderling worden afgestemd. De opbrengsten daarvan worden eind 2026 of begin 2027 verwacht.
PCD 1-3	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 3: Bereiding</i>	voorschrijvend	2024	2029	Biologische Veiligheid + Zuivering	

¹ Voor een toelichting op de in deze kolom gehanteerde begrippen, zie na tabel.

PCD 1-4	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 4: Opslag, transport en distributie</i>	verbindend: de praktijkcode wordt expliciet genoemd in Artikel 21 van het Drinkwaterbesluit	2024	2029	Biologische Veiligheid + Distributie	
PCD 1-5	Hygiëne bij werkzaamheden aan winmiddelen; <i>Werkboekje bij de 'Hygiënecode Drinkwater; Winning'</i>	voorschrijvend	2016	2026	Biologische Veiligheid + Bronnen + Watersysteem en Natuur	In 2025 – 2026 wordt een project uitgevoerd waarbij de verschillende praktijkcodes op het gebied van de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water onderling worden afgestemd. De opbrengsten daarvan worden eind 2026 of begin 2027 verwacht.
PCD 1-6	Hygiëne bij werkzaamheden in de zuivering; <i>Deel 6: Werkboekje bij de 'Hygiënecode Drinkwater; Deel 3: Bereiding'</i>	voorschrijvend	2024	2029	Biologische Veiligheid + Zuivering	
PCD 1-7	Hygiëne bij werkzaamheden aan het leidingnet; <i>Deel 7: Werkboekje bij de 'Hygiënecode Drinkwater; Deel 4: Opslag, transport en distributie'</i>	voorschrijvend	2025	2030	Biologische Veiligheid + Distributie	
PCD 1-8	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 8: Hygiënerichtlijnen ontwerp, bouw en renovatie van installaties voor de bereiding van drinkwater</i>	voorschrijvend	2023	2028	Biologische Veiligheid + Zuivering	
PCD 2	Sediment in drinkwaterleidingen; <i>Beoordelen en beheersen</i>	voorschrijvend	2015	2027	Biologische Veiligheid + Distributie	

PCD 3 (serie van 3 delen)	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000)	bindend: de serie praktijkcodes is qua opzet en inhoud gebaseerd op de Europese norm NEN-EN 805:2000 ‘Watervoorziening – Eisen aan distributiesystemen buitenshuis’	-	-	Biologische Veiligheid + Distributie	De bovenliggende Europese norm NEN-EN 805:2000 is in 2022 – 2024 herzien en sinds 1 februari 2025 is de NEN-EN 805:2025 van kracht.
PCD 3-1	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000); <i>Deel 1: Algemeen en uitgangspunten</i>		2023	2026		Deel 1 bevat de hoofdstukken 1 tot en met 4, en 9 (uit de Europese norm NEN-EN 805:2000). In 2026 wordt een project uitgevoerd om dit eerste deel van de serie praktijkcodes PCD 3 te upgraden naar en waar nodig te updaten op basis van de norm NEN-EN 805:2025 .
PCD 3-2	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000); <i>Deel 2: Planvorming</i>		2024	2027		Deel 2 bevat de hoofdstukken 7 en 8 (uit de Europese norm NEN-EN 805:2000). In het onderdeel ‘Effecten op de omgeving’ van subparagraaf 7.5.3 ‘Risico-analyses: effect van falen’ van § 7.5 ‘Risicobeoordeling’ van hoofdstuk 7 ‘Vervangingsbeslissingen’ van deze praktijkcode komt onder meer schade aan de omgeving en ontgrondingskraters of –kuilen als gevolg van leidingbreuken aan de orde. De omvang van deze ontgrondingskuilen kan worden bepaald via deze berekeningsmethode , waarvoor een spreadsheet beschikbaar is (voor meer achtergronden daarbij, klik hier). De methodiek is gebaseerd op de nationale norm NEN 3651 , die expliciet in het Drinkwaterbesluit wordt genoemd (in Artikel 21 ‘Aanleg en herstel transport- en distributienet’).

						Dit tweede deel van de serie praktijkcodes PCD 3 zal in 2027 worden geüpgraded naar de norm NEN-EN 805:2025 .
PCD 3-3	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000); <i>Deel 3: Uitvoering</i>		2025	2028		Deel 3 bevat de hoofdstukken 10 tot en met 15 (uit de Europese norm NEN-EN 805:2000). Dit derde deel van de serie praktijkcodes PCD 3 zal in 2028 worden geüpgraded naar de norm NEN-EN 805:2025 .
PCD 4	Praktijkcode ten behoeve van systemen voor de opslag van drinkwater; <i>Ontwerp, realisatie en beheer (gebaseerd op NEN-EN 1508:1998)</i>	bindend: de praktijkcode is qua opzet en inhoud gebaseerd op de Europese norm NEN-EN 1508:1998 ‘Drinkwatervoorziening – Eisen voor systemen en onderdelen voor de opslag van water’	2025	2027	Biologische Veiligheid + Distributie + Zuivering	De publiekrechtelijke regelgeving ten aanzien van de gezondheidskundige aspecten van in situ beton is in deze praktijkcode verwerkt. Er is ook een Excel rekensheet voor de berekening van de capaciteit van een reservoir beschikbaar (Bijlage II van de praktijkcode). De vorige editie was een driedelige serie aan praktijkcodes: • PCD 4-1:2019 ‘Reservoirs en andere constructies voor drinkwater(bereiding); <i>Deel 1: Algemeen</i>’; • PCD 4-2:2019 ‘Reservoirs en andere constructies voor drinkwater(bereiding); <i>Deel 2: Beton</i>’; • PCD 4-3:2018 ‘Reservoirs en andere constructies voor drinkwater(bereiding); <i>Deel 3: Metalen en kunststoffen</i>’. De bovenliggende Europese norm NEN-EN 1508:1998 is in 2023 – 2025 herzien en sinds 1 oktober 2025 is de NEN-EN 1508:2025 van kracht. In de eerste helft van 2026 is een voortraject uitgevoerd waarin de verschillen tussen beide versies van de norm zijn geïnventariseerd. Medio 2026 is vervolgens een project gestart om de praktijkcode PCD 4 te

						upgraden naar de vigerende editie van de norm. Dit project zal naar verwachting tot in 2027 doorlopen.
PCD 5	De toepassing van leidingmaterialen in met organische stoffen verontreinigde bodems; <i>Permeatie</i>	voorschrijvend	2024	2027	Chemische Veiligheid + Distributie	In subparagraaf 4.6.1 van de praktijkcode is een hyperlink opgenomen naar een Python-programma ten behoeve van permeatieberekeningen voor enkele kunststof leidingmaterialen (hier).
PCD 6	Conditiebepaling voor drinkwaterleidingen	beschrijvend	2016	-	Distributie	In 2022 is een voortraject uitgevoerd in verband met de herziening van deze praktijkcode. Daarbij is geconstateerd dat de in 2016 vastgestelde editie van de praktijkcode is gedateerd, zodat die is ingetrokken. In 2023 – 2024 is een inventarisatie uitgevoerd ten aanzien van beschikbare inspectietechnieken en de mogelijkheden daarvan voor de drinkwaterbedrijven. De opbrengst daarvan (rapport KWR 2024.075 ‘Roadmap kennisontwikkeling conditiebepaling leidingen’) is in juni 2024 beschikbaar gekomen. Voor een vervolg daarop is sinds 2025 een Platform Conditiebepaling Leidingen actief.
PCD 7	Controlemethodiek brandkranen	voorschrijvend	2022	2027	Biologische Veiligheid + Distributie	
PCD 8	Protocol referentiedocument AMVD	bindend: de AMVD (Analyse Microbiologische Veiligheid Drinkwater) wordt expliciet genoemd in noot 1 bij Tabel I ‘Microbiologische parameters’ in Bijlage A	2020	2027	Biologische Veiligheid + Bronnen	Het referentiedocument omvat vier zuiveringsstappen: bodempassage, ozon-desinfectie, RO en UV-desinfectie. In de praktijkcode wordt bovendien de zuiveringsstap langzame-zandfiltratie genoemd. Voor die zuiveringsstap is een offlinemodel beschikbaar dat kan worden opgevraagd bij RIVM. Verwijderingsrendementen van (zuiverings)stappen voor organismen anders dan deze vijf maken onderdeel uit van het lopende onderzoeksprogramma van de Nederlandse drinkwatersector.

		van het Drinkwaterbesluit				De webtool voor het referentiedocument AMVD is toegankelijk via het internetadres http://qmra.kwrwater.nl met de volgende login gegevens: (i) User Name = 'QMRA' en (ii) Password = 'KWR123'. Voor de vier genoemde zuiveringsstappen daarvan is een toelichting beschikbaar: • webtool toelichting bodempassage; • webtool toelichting RO; • webtool toelichting ozon-desinfectie; • webtool toelichting UV-desinfectie.
PCD 9	Uniforme storingsregistratie (USTORE); Praktijkcode voor het beheer van storingsregistratie van leidingnetten	bindend: storingsregistratie wordt expliciet genoemd in de ' Beleidsnota Drinkwater; Schoon drinkwater voor nu en later ' (2014) in het kader van de vervangingsopgave van de drinkwatersector, waarmee het ministerie aangeeft te verlangen dat de drinkwaterbedrijven in de beschreven periode hun storingsregistratie op orde brengen	2022	2027	Distributie	De vigerende editie van de praktijkcode PCD 9 wordt geïmplementeerd bij de in de Begeleidingsgroep USTORE participerende drinkwaterbedrijven (alle Nederlandse drinkwaterbedrijven met uitzondering van Evides Waterbedrijf en Vitens). Het zal enkele jaren in beslag nemen om data volgens het vernieuwde format aan te leveren.
PCD 10	Snelfiltratie in open filters; <i>Snelfilters onder atmosferische druk in gesloten gebouwen</i>	voorschrijvend	2018	2027	Zuivering	

PCD 11	Berekening CO ₂ -voetafdruk van drinkwaterbedrijven	bindend: i.v.m. 'climate change' publiekrechtelijke regelgeving komt steeds meer in beeld	2025	2026	Omgeving en Transities	In 2025 is een plan van aanpak opgesteld en geaccordeerd voor een jaarlijkse actualisatie van de praktijkcode en/of bijbehorende rekentool (voor de versie van 2026, zie CO₂-footprint drinkwaterbedrijven 2026 - emissiefactoren.xlsx) in de jaren 2026 – 2029.
PCD 12	Wet- en regelgeving in Nederland voor onderdelen van drinkwaterleidingnetten; <i>Een toelichting op de 'Regeling materialen en chemicaliën drink- en warm tapwatervoorziening' (versie 1 juli 2017)</i>	beschrijvend: uit de titel van de praktijkcode blijkt dat het gaat om een toelichting op de (ministeriële) Regeling materialen en chemicaliën drink- en warm tapwatervoorziening	2018	2027	Chemische Veiligheid	De praktijkcode is weliswaar primair bedoeld voor onderdelen van leidingen voor het transport en de distributie van drinkwater, maar is ook bruikbaar voor andere toepassingen. In de praktijkcode wordt verwezen naar verschillende procedures en lijsten op de website van de 'Four Member States' ('4MS' en inmiddels '4MS Initiative', 4MSI), waarvan er na het verschijnen van de praktijkcode enkele (bij herhaling) zijn geactualiseerd. Met name worden in dat verband de volgende 'positieve lijsten' genoemd: - Voor cementgebonden materialen: positieve lijst voor cementgebonden materialen van 24 november 2016 [10] - Voor kunststof materialen ('organic materials'): positieve lijst voor kunststof materialen van februari 2026 [7] - Voor metallische materialen: positieve lijst voor metallische materialen van 10 augustus 2026 [12] - Voor email en keramische materialen: positieve lijst voor emailen en keramische en andere anorganische materialen van 24 februari 2021 Artikel 11 'Minimumvereisten inzake hygiëne voor materialen die in contact komen met voor menselijke consumptie bestemd water' van de Europese Drinkwaterrichtlijn (van 16 december 2020, die op 12 januari 2021 van kracht is geworden) heeft EU breed invulling

						gekregen via een set van zes zogenoemde uitvoerings- en gedelegeerde handelingen ('Acts'), die in het voorjaar van 2024 door de Europese Commissie zijn vastgesteld (zie RIVM-webpagina Materialen en chemicaliën in contact met drinkwater RIVM en EC-webpagina Delegated Acts Drinking Water Directive - Environment - European Commission): • Act 1: 2024/365 voor het testen en aanvaarden van uitgangsstoffen; • Act 2: 2024/367, de Europese positieve lijsten van uitgangsstoffen; • Act 3: 2024/369 voor het opnemen in of verwijderen uit van uitgangsstoffen uit de Europese positieve lijsten; • Act 4: 2024/368 voor het testen en aanvaarden van eindproducten; • Act 5: 2024/370, procedures ten behoeve van de conformiteitsbeoordeling van producten; • Act 6: 2024/371 voor de markering van producten. Bij deze zes handelingen is een (uitgebreide) handleiding opgesteld, het zogeheten Supporting Document (zie de webpagina Circabc van de website van CIRCABC²), dat eerder werd aangeduid als 'Guidance Document'. Deze handelingen worden vanaf 1 januari 2027 van kracht voor nieuwe materialen en daarop gebaseerde producten. Voor bestaande materialen en producten is dat met ingang van 1 januari 2033 het geval. Op nationaal niveau worden de handelingen via de ministeriële regeling (te herzien in 2025 – 2026) geïmplementeerd in de wet- en regelgeving op het gebied van drinkwater. Aansluitend kan de praktijkcode PCD
--	--	--	--	--	--	--

² CIRCABC (Communication and Information Resource Centre for Administrations, Businesses and Citizens) is een veilig, meertalig, webgebaseerd samenwerkingsplatform dat door de Europese Commissie is ontwikkeld om geografisch verspreide groepen in staat te stellen documenten te delen, te beheren en samen te werken. Het bedient EU-instellingen, overheidsinstanties en bedrijven via privé-, beperkte of openbare werkruimten.

						12 op basis van de herziene ministeriële Regeling worden herzien.
PCD 13 (serie van 5 delen)	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater	-			Bronnen + Watersysteem en Natuur	De vijfdelige serie praktijkcodes heeft betrekking op de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water. In 2025 – 2026 wordt een project uitgevoerd waarbij de verschillende praktijkcodes op het gebied van de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water onderling worden afgestemd. De opbrengsten daarvan worden eind 2026 of begin 2027 verwacht.
PCD 13-1	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 1: Algemeen</i>	voorschrijvend	2019	2026		
PCD 13-2	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 2: Ontwerp</i>	voorschrijvend	2019	2026		
PCD 13-3	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 3: Aanleg</i>	voorschrijvend	2020	2026		
PCD 13-4	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 4: Exploitatie</i>	voorschrijvend	2022	2026		
PCD 13-5	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 5: Infiltratieputten</i>	voorschrijvend	2023	2026		

PCD 14 (serie van 4 delen)	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater				Zuivering	
PCD 14-1	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 1: Algemeen</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 14-2	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 2: Verwijdering van kooldioxide door middel van beluchting</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 14-3	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 3: Verwijdering van kooldioxide door middel van filtratie over calciumcarbonaat houdende materialen niet zijnde dolomiet</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 14-4	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 4: Verwijdering van kooldioxide door middel van het doseren van een sterke base</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 15	Afsluiterbeheer	voorschrijvend	2022	2027	Distributie	
PCD 16	Luchtfiltratie ten behoeve van de drinkwatervoorziening	voorschrijvend	2020	2027	Biologische Veiligheid + Chemische Veiligheid + Zuivering	

PCD 17	Richtlijn voor de kwaliteitsborging van chemicaliën ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>In het volledige traject van productie tot en met gebruik</i>	voorschrijvend	2022	2027	Zuivering	
PCD 18	Verwijdering van methaan uit water ten behoeve van de bereiding van drinkwater	voorschrijvend	2022	2027	Zuivering	In een separate Bijlage II van de praktijkcode (Excel bestand) zijn alle gegevens opgenomen van drinkwaterproductielocaties met methaanverwijdering van Nederlandse drinkwaterbedrijven en het Vlaamse waterbedrijf Pidpa.
PCD 19	Best practice guide for hydraulic model export	beschrijvend: het gaat om door drinkwaterbedrijven uit te voeren en aan te reiken zaken t.b.v. een evaluatie door KWR Water Research Institute	2022	2027	Distributie	Deze eerste editie van de praktijkcode is (i) in het Engels en (ii) niet in het officiële format voor een praktijkcode opgesteld. Het is de bedoeling het document in het Nederlands op te stellen en in het officiële format over te zetten (besluitvorming daarover medio 2026). De praktijkcode wordt onderhouden in opdracht van het Platform Leidingnetmodellen.
PCD 20	OLM in de benchmark; <i>Definities OLM en beschrijving spreadsheet 'OLM formulier.xlsx'</i>	bindend: de praktijkcode sluit aan bij onderdeel b van lid 2 van Artikel 57 'Prestatie-indicatoren' van § 6.1 'Prestatievergelijking' van hoofdstuk 6 'De doelmatigheid van de openbare drinkwatervoorziening'	2021	2030	Distributie	De afkorting OLM staat voor Ondermaatse LeveringsMinuten. Voor de dataverwerking is een bijbehorende Excel rekensheet beschikbaar. De praktijkcode wordt onderhouden in opdracht van Vewin.

		van het Drinkwaterbesluit				
PCD 21	Actieve-koolfiltratie van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater	voorschrijvend	2025	2030	Biologische Veiligheid + Zuivering	In een separate Bijlage II van de praktijkcode (Excel bestand) zijn alle gegevens opgenomen van drinkwaterproductielocaties van Nederlandse drinkwaterbedrijven met actieve-koolfiltratie.
PCD 22	Frontbeveiliging; <i>De beveiliging van het drinkwater in het leidingnet tegen terugstroming vanuit daarop aangesloten installaties</i>	voorschrijvend	2024	2029	Biologische Veiligheid + Distributie	In paragraaf 4.2 'Inzetkeerkleppen (EB): vervangingsbeleid' van de praktijkcode wordt een levensduur van 10 jaar van inzetkeerkleppen in watermeters als primaire terugstroombeveiliging genoemd, inclusief een onderzoekstraject naar de degradatie van de functionaliteit van de huidige generatie van die keerkleppen gedurende de levensduur. In 2025 is door de Begeleidingsgroep Kwaliteitsborging Watermeters (BKW) op dat gebied een oriënterend onderzoek uitgevoerd met als opbrengst dat het overgrote deel van de onderzochte inzetkeerkleppen ook na (ruim) 10 jaar betrouwbaar functioneert. De uitvoering van een statistisch onderbouwd onderzoek (in het kader van het onderzoeksprogramma 'Waterwijs') werd niet nodig geacht.
PCD 23	Membraanfiltratie van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater	voorschrijvend	2025	2030	Biologische Veiligheid + Zuivering	In een separate Bijlage VI van de praktijkcode (Excel bestand) zijn alle gegevens opgenomen van drinkwaterproductielocaties met membraanfiltratie van Nederlandse drinkwaterbedrijven.
PCD 24	Kathodische bescherming ten behoeve van de ondergrondse infrastructuur voor drinkwater	voorschrijvend	2026		Distributie	Deze praktijkcode wordt in 2025 – 2026 opgesteld.
PCD 25	Aquathermie	voorschrijvend	2026		WiCE (Water in Circulaire Economie; geen themagroep in het kader van het	Deze praktijkcode wordt in 2025 – 2026 opgesteld.

					onderzoeksprogramma Waterwijs)	

Verbindend

Een praktijkcode die expliciet is vermeld in een document van publiekrechtelijke aard (wet, Algemene Maatregel van Bestuur of ministeriële regeling) en daardoor een wettelijk kader heeft, en derhalve (volgens een rechterlijke uitspraak) ‘verbindende kracht heeft’ of ‘is aan te merken als algemeen verbindend voorschrift’.

Bindend

Een praktijkcode die is gebaseerd op een bovenliggende nationale, Europese of mondiale norm (privaatrechtelijk) of waarin een onderwerp met een wettelijk kader (dat wil zeggen onderdeel uitmaakt van de wet- en regelgeving) is uitgewerkt.

Voorschrijvend

Een praktijkcode die een richtlijn is in de zin van een vakinhoudelijke aanbeveling van een te volgen gedrag of handelswijze.

Beschrijvend

Een praktijkcode die toelichtend van karakter is of een opsomming en uitwerking is van de (technische) mogelijkheden die er zijn.